

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2021-1072

12.11.2021

Gjensidige Forsikring ASA

Bygning - innbo (kombinert)

Kollaps av redskapshus – unntak for skade som skyldes jordtrykk.

Sikrede krevde erstatning under bygningsforsikringen etter at et redskapshus kollapset. Selskapet innhentet to sakkyndige vurderinger som konkluderte med at skadeårsaken var jord- og teletrykk, samt snølast. Selskapet avsto erstatningskravet under henvisning til unntakene for skade som skyldes tele- og jordtrykk. Sikrede fremla to sakkyndige vurderinger som konkluderte med at skadeårsaken var snølast. Sikrede bestred avslaget og gjorde gjeldende at skadens hovedårsak var snølast. Selskapet rekvirerte en ny rapport om skaden som konkluderte med at skaden skyldtes jordtrykk, uten at snølast hadde hatt betydning. Selskapet opprettholdt sitt standpunkt om at skaden skyldtes jordtrykk og avsto kravet. Nemnda kom til at skaden ikke var dekningsmessig da unntaket for jordtrykk kom til anvendelse.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om erstatning etter at redskapshuset til sikrede ble skadet.

Sikredes forsikring har følgende beskrivelse av dekningen:

Dekkes

- Plutselig og uforutsett skade

(...)

Dekkes ikke

(...)

- Utgifter til vedlikehold og forbedringer
- Skade som følge av korrosjon/oksidasjon/slitasje som er en naturlig følge av bruk eller annen gradvis forringelse. Likevel dekkes utstrømming av væske eller gass fra rørledning.
- Skade som skyldes tele, setninger, jordtrykk og utilstrekkelig eller sviktende fundamentering

Den 15.2.18 oppdaget sikrede at dørene på redskapshuset gikk tregt, og at takbjelkene var under stort press. Etter å ha varslet om dette til selskapet, engasjerte sikrede et firma for å måke taket på redskapshuset 16.2.18. Sikrede oppdaget skader på redskapshuset 8.5.18 og meldte om skadene til selskapet 15.5.18.

Selskapet rekvirerte takstmann K.H.S. for å befare bygningen. I rapporten fra K.H.S. datert 23.5.18 beskrives skadehendelsen som følgende:

Murvegg ved gavelvegg har rast inn. Ca 7 meter. Støpt plate har kollapset som følge av dette. 8325 x 7100 mm Mur langs langvegg er presset innover i toppen. Totalt lengde 20 meter. Delingsvegg inne er også presset inn i toppen.

Videre fremgår det under overskriften "Hva forårsaket skaden, og hvorfor?":

Sannsynlig årsak er snøtyngde (måkt 16 februar) og trykk fra terreng grunnet mye fukt. Ene takflaten er større enn den andre så vekten blir sjeivt fordelt. (...)

Deretter rekvirerte selskapet takstmann H.B. for å befare bygningen. I rapporten av 6.7.18 fremgår det:

Murer mot terrengfall over lang tid blitt utsatt for jord og teletrykk. Skadet mur oppført i en tid med begrenset tilgang til både sement og armering.

Mangelfull armering, dårlig betongkvalitet og manglende fuktsikring har over tid ført til at murene har gitt etter og blitt presset inn i bygningen.

(...)

Jord og teletrykk over lang tid er årsak til skaden.

Selskapet avsto kravet om erstatning 17.7.18 under henvisning til unntaket for skade som skyldes tele, setninger, jordtrykk og utilstrekkelig eller sviktende fundamentering.

Sikrede ba om en ny vurdering 30.8.18 og sendte i den forbindelse bilder av snømåkingen 16.2.18. Selskapet opprettholdt avslaget 30.10.18. Selskapet innhentet deretter en beskrivelse av hendelsesforløpet fra takstmann H.B. 28.11.18. I H.B.s beskrivelse konkluderes det slik:

Muren hadde som følge av langvarig jord og teletrykk fått betydelige skader, noe som hadde svekket styrken i muren at den lengre ikke tålte de på kjenninger den ble utsatt for. Store vertikale laster som følge av mye snø på taket var med stor sannsynlighet et en medvirkende årsak til at muren kollapset.

Selskapet opprettholdt avslaget i brev 29.11.18 og viste til at snøtyngden kun var den utløsende årsaken til skadene og ikke hovedårsaken.

Sikrede innhentet en rapport fra takstmann K.B.H. Under overskriften "Skadeårsak og skaderapport" i rapporten av 10.12.18 fremgår det:

Framlagt skaderapport fra (HB) beskriver skadeårsaken kun som en tele- og setningsskade.

Den ekstreme snømengde vinteren 2017/18 er ikke nevnt.

Det er ingen tvil om at det er tele- og setningsskader på bygningen, men den utløsende årsak til sammenrassing av fundament/dekke er etter min mening ekstrem snølast sist vinter.

Konstruksjon over fundament av tre, dels bindingsverk, dels stolpekonstruksjon har skjevheter som etter min mening skyldes ekstremt mye snø sist vinter.

K.B.H. utarbeidet et vedlegg til rapporten 4.3.19, hvor det under overskriften "Presisering av årsak" fremgår:

- Teleskader på grunnmurer og fundament oppstår over lang tid og utvikler seg mest i kalde og snøfattige år. Mye snø isolerer mot kulde og gir som regel lite eller ingen teleskader på fundament.
- Belastningsskader fra snølast oppstår naturlig nok i snørike vintre med mye snø og mildt fuktig vær som gjør snøen ekstra tung.
- Skadeårsak og skaderapport i min rapport av 10.12.2018. Vinteren 2017/18 var det ekstra mye tung snø, som etter min mening utløste skadehendelsen på overnevnte bygning. Det anses som lite sansyning at skaden på bygningen med skjevheter denne vinter skyldes teleskader fra fundament.

Den 4.3.19 sendte sikrede en klage til selskapet. Vedlagt klagen var rapporten fra takstmann K.B.H. Sikrede anførte at snølasten mest sannsynlig var hovedårsaken til skadene. Selskapet opprettholdt avslaget 13.3.19.

Sikrede rekvirerte takstmann T.F. for å befare redskapshuset. I rapporten av 16.8.19 fremgår det bl.a.:

Hovedårsak til denne skaden er vertikale laster pga. de ekstraordinære store snømengdene som lå på taket på skadetidspunktet. Dette har ført til utkneking av berørte yttervegger.

Ifølge opplysninger gitt av eier var det ca 1 meter med tung snø på terreng da snøen ble måket av taket medio februar 2018.

Undertegnede har omfattende erfaring med snøtyngdeskader i distriktet i denne perioden. Dette inkl tilsvarende skader som dette som har blitt dekket av forsikringen.

Egenvekten på snøen på skadetidspunktet var overveiende sannsynligvis opp mot 400 kg/m².

Dimensjonerende snølast i distriktet var til langt ut på 1960 opp mot 150 kg/m².

På bakgrunn av rapporten fra takstmann T.F. ba sikrede om en ny vurdering av kravet 27.8.19. Sikrede viste til at den dominerende årsaken til skaden var snølast.

Selskapet rekvirerte takstmann P.K.B. for å gi en uttalelse om skadeårsaken. Vurderingene er basert på takstrapportene utarbeidet av takstmennene H.B. og K.H.S. Rapporten av 24.9.19 opplyser som følgende:

Begge rapporter konkluderer med at hovedårsaken er jord- og teletrykk mot betongvegger, men rapport fra (KHS) antyder også at snøtyngde har vært en medvirkende årsak til at vegger har glidd inn.

Skadeårsak.

Etter en gjennomgang av nevnte rapporter med diverse fotoer fra skadestedet er det mest sannsynlig at skaden er forårsaket av jordtrykk mot betongveggene mens snølasten har hatt liten eller ingen betydning.

(...)

Undertegnede har ikke klart å finne tidspunktet for når skaden oppstod, men det er svært sannsynlig at skaden på betongvegger har utviklet seg over tid.

Selskapet opprettholdt avslaget 16.10.19 med den begrunnelse at hovedårsaken til skadene var jordtrykk.

Selskapet engasjerte P.K.B. for å foreta en ny vurdering av skaden. Basert på egen befaring utarbeidet P.K.B. et notat 11.12.20. Ifølge notatet var hovedårsaken til skaden jordtrykk. Videre fremgår det:

Etter befaring og gjennomgang av saken på nytt er undertegnede fortsatt av den oppfatning at skaden er forårsaket av jordtrykk mot betongvegger. Dette underbygges av foto nr. 6 hvor man ser hvordan jordtrykket har påvirket muren ca. midt på. Etter hvert som trykket fra utsiden har økt på har også dekke etter hvert bidratt med sin egenvekt på muren og denne har kollapset helt. Når man ser på foto av gavlveggen mot sør så har ikke denne glidd nevneverdig innover det viser at snølasten ikke har hatt nevneverdig påvirkning på lastbilde.

Den 14.1.21 opprettholdt selskapet sitt standpunkt om at skaden skyldtes jordtrykk og avslo kravet.

Sikrede innhentet en ny rapport fra T.F. Fra rapporten datert 21.4.21 hitsettes:

Undertegnede er ikke uenig i (P.K.B.) sin vurdering om at grunnmuren har blitt svekket over tid, i forbindelse med påregnelig jordtrykk som har ført til oppsprekking og påbegynnende innpressing av mur.

(...)

Hovedårsak til at denne skaden oppstod er ekstraordinær belastning på takkonstruksjonen på grunn av store snømengder denne vinteren. Dette da snø ikke har glidd av taket som den i tidligere år har gjort. Dette har ført til store vertikallaster ned i grunnmur. Muren, på dette tidspunktet, bar preg av tidens tann, med diverse svekkelser på grunn av jordtrykk og påfølgende oppsprekking. Dette har ført til at den store vertikale lasten eskalerte videre inn knekking av muren og sammenrasing av denne i området mot vest ved gavlvegg, og overliggende betongdekke.

Sikrede fremla T.F.s rapport av 21.4.21 for selskapet, men selskapet opprettholdt avslaget 31.7.21.

Sikrede krever erstatning for skadene og anfører at skadene skyldes snølast.

Selskapet avviser ansvar og anfører at skadene ikke er dekningsmessige under forsikringen. Selskapet viser til at jordtrykk er hovedårsaken til skaden, samt at skadene har utviklet seg over tid.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om selskapet er ansvarlig for skade på redskapshus.

Forsikringen omfatter "plutselig og uforutsett skade". Nemnda forstår selskapet slik at det ikke er omstridt at sammenrasingen var plutselig og uforutsett. Forsikringen har imidlertid unntak for

- Skade som skyldes tele, setninger, jordtrykk og utilstrekkelig eller sviktende fundamentering

Dette unntaket gjelder også for skader som inntreffer plutselig og uforutsett.

Selskapet anfører at skadene faller inn under unntaket for skade som skyldes tele- og jordtrykk.

I rapporten utarbeidet av K.H.S. av 23.5.18 fremgår det at sannsynlig årsak er snøtyngde og trykk fra terreng pga. mye fukt. I H.B.s rapport av 28.11.18 opplyses det at langvarig jord- og teletrykk hadde påført muren betydelige skader og svekket styrken i muren. Videre heter det at store vertikale laster som følge av mye snø på taket med stor sannsynlighet var en medvirkende årsak til at muren kollapset. Nemnda forstår disse uttalelsene slik at snøtyngde og jordtrykk begge var årsaker til kollapsen, slik at det forelå samvirkende skadeårsaker.

I uttalelsene fra K.B.H. av 4.3.19 legges det til grunn at snølast utløste skadehendelsen, og at det anses som lite sannsynlig at skaden på bygningen med skjevheter skyldes teleskader fra fundament. I rapporten utarbeidet av T.F. 16.8.19 fremgår det at hovedårsaken til skaden var vertikale laster pga. ekstraordinære store snømengder som lå på taket til bygningen. Nemnda forstår disse takstene slik at det ikke er sannsynlig at jordtrykk var medvirkende årsak.

I P.K.B.s rapport av 24.9.19 heter det at skaden mest sannsynlig er forårsaket av jordtrykk mot betongveggene, mens snølasten har hatt liten eller ingen betydning. Denne uttalelsen er basert på takstrappportene utarbeidet av H.B. og K.H.S., og ikke på egen befaring av redskapshuset og skadene. Rapporten av 24.9.19 kan følgelig ikke tillegges like stor vekt som de øvrige rapportene.

P.K.B. har senere på anmodning fra selskapet foretatt egen befaring. Ifølge notat datert 11.12.20 etter denne befaringen var hovedårsaken til skaden jordtrykk. Videre fremgår det:

Etter befaring og gjennomgang av saken på nytt er undertegnede fortsatt av den oppfatning at skaden er forårsaket av jordtrykk mot betongvegger. Dette underbygges av foto nr. 6 hvor man ser hvordan jordtrykket har påvirket muren ca. midt på. Etter hvert som trykket fra utsiden har økt på har også dekke etter hvert bidratt med sin egenvekt på muren og denne har kollapset helt. Når man ser på foto av gavlveggen mot sør så har ikke denne glidd nevneverdig innover det viser at snølasten ikke har hatt nevneverdig påvirkning på lastbilde.

Denne uttalelsen sier at "skaden er forårsaket av jordtrykk mot betongvegger", men det er mer uklart om også snølasten er en nødvendig betingelse, jf. formuleringen "ikke hatt nevneverdig påvirkning".

Sikrede innhentet en ny rapport fra T.F. datert 21.4.21 som sier:

Undertegnede er ikke uenig i (P.K.B.) sin vurdering om at grunnmuren har blitt svekket over tid, i forbindelse med påregnelig jordtrykk som har ført til oppsprekking og påbegynnende innpressing av mur....

(...)

Hovedårsak til at denne skaden oppstod er ekstraordinær belastning på takkonstruksjonen på grunn av store snømengder denne vinteren. Dette da snø ikke har glidd av taket som den i tidligere år har gjort. Dette har ført til store vertikal-laster ned i grunnmur. Muren, på dette tidspunktet, bar preg av tidens tann, med diverse svekkelser på grunn av jordtrykk og påfølgende oppsprekking. Dette har ført til at den store vertikale

lasten eskalerte videre inn knekking av muren og sammenrasing av denne i området mot vest ved gavlvegg, og overliggende betongdekke.

Nemnda forstår den siste rapporten slik at svekkelse av muren pga. jordtrykk over tid har virket sammen med snømengdene og ført til sammenrasing. I så fall foreligger det et samvirke mellom snølast, som er dekket som plutselig skade, og jordtrykk, som er unntatt. Det er klart at unntaket for jordtrykk kommer til anvendelse også om jordtrykk samvirker med snølast. I nemndspraksis har man normalt latt et slikt eksplisitt unntak slå gjennom som "hovedårsak" fordi et slikt unntak tilsier at dette er en risikofaktor selskapet ikke har ønsket å overta risikoen for – heller ikke om den samvirker med en dekket årsak. Denne risikofaktoren ligger derfor utenfor det selskapet har beregnet premie for, og sikrede får også klar beskjed om at risikoen er unntatt, jfr. FinKN 2020-845, 2019-103, 2018-579, 2017-624, 2015-268, 2012-474, 2011-588 og 2011-440. Nemnda forstår også situasjonen slik at muren er blitt svekket av jordtrykk over tid slik at jordtrykket har økt risikoen for at snølast skal føre til at taket raser sammen, jf. særlig P.K.B.s notat datert 11.12.20. I situasjoner hvor to uavhengige årsaker virker sammen og fører til forsikringstilfellet, har man i praksis lagt mest vekt på den sist virkende årsaken med mindre den første årsaken øker risikoen for at den sist virkende årsaken skal føre til skade, jf. Trine-Lise Wilhelmsen, Årsaksprinsipper og tolkningsprinsipper i forsikringsretten, Tidsskrift for erstatningsrett, forsikringsrett og velferdsrett nr. 4/2011 s. 228 på s. 245–248. Også risikobetraktninger tilsier derfor at jordtrykk må regnes som "hovedårsak" til skaden.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (selskapsrepresentant) og Andreas Pihlstrøm (næringsrepresentant).